

Doc. dr. sc. Jelena Legčević,

Pravni fakultet Osijek:

Za nedovoljno praktično znanje krivi su fakulteti, ali i poslodavci

PROJEKTOM 'IURISPRUDENTIA' PRAVNI FAKULTET U OSIJEKU PROVEO JE PRVO VELIKO ISTRAŽIVANJE MEĐU POSLODAVCIMA TE BIVŠIM I SADAŠNJIM STUDENTIMA PRAVNIH FAKULTETA

[RAZGOVARALA SANJA MIKOLČEVIĆ PETRUŠIĆ]

sanja.mikolcevic@liderpress.hr

Ciljevi su projekta 'Iurisprudentia' unaprijediti kvalitetu obrazovanja i rada na pravnim fakultetima osječkog, riječkog i splitskog sveučilišta, modernizacija studijskih programa i usklađivanje s potrebama tržišta rada. O prvom takvom istraživanju razgovarali smo s doc. dr. sc. Jelenom Legčević s Katedre gospodarskih znanosti i prodekanicom za poslovanje i razvoj na osječkom Pravnom fakultetu. Ukupna je vrijednost projekta 1,187.376,88 kuna, od čega se 1,111.978,45 kuna financiralo iz Europskoga socijalnog fonda.

• **Što je vas kao voditeljicu projekta potaknulo na to opsežno istraživanje?**

– Kad smo koncipirali ovaj projekt, bili smo svjesni da ulazimo u još neistraženu sferu kojoj se nitko nije dublje posvetio, a nama je to bila prava prilika da s pomoću europskih sredstava uza sinergiju nastavnika, poslodavaca i studenata znatno pridoneseo sektoru visokog obrazovanja. Bili smo svjesni da je jedan od glavnih uzroka visoke stope nezaposlenosti visokoobrazovanoga kadra pravne struke u RH, osim dugogodišnje gospodarske krize, nerazmjernost između potreba tržišta rada i ishoda učenja trenutačnih studijskih programa. U zapošljavanju novih radnika poslodavci se najčešće susreću s nedostatkom potencijalnih kandidata s traženim obrazovanjem, a teorijsko i praktično stručno znanje, odnosno potrebne kompetencije traženih zaposlenika, vrednovano je iznimno visoko, u pravnoj struci i iznad prosjeka. Istražili smo ključne probleme: neadekvatnost studijskih programa, neujednačenost razine kvalitete studijskih programa, neusklađenost HKO-a s europskim standardima te nedostatak dijaloga između realnog i obrazovnog sektora da bi se unaprijedila kvaliteta visokog obrazovanja.

• **Kako ste izabrali suradnike, što vas je spojilo i što vam je bio cilj?**

– U pozivu na dostavu projektnih prijedloga cilj je bio da se struke

udruže i na nacionalnoj razini pridonese rješavanju ključnih problema u unapređivanju kvalitete visokog obrazovanja. Nastavno osoblje pravnih fakulteta iz Osijeka, Rijeke i Splita članovi su odbora za unapređivanje kvalitete visokog obrazovanja u svojim institucijama i svjesno je trosmjernu problematiku: prvo, nastavno osoblje naših fakulteta nedovoljno poznaje i razumije HKO, ne poznaje propise i metode potrebne za izradu standarda zanimanja i standarda kvalifikacija; drugo, poslodavci su izravni korisnici ljudskoga kapitala koji izlazi s fakulteta te tako zadovoljavaju vlastite potrebe za kvalitetnom radnom snagom, a istodobno nisu dovoljno uključeni u procese formiranja; i studenti su nedovoljno uključeni u unapređivanje kvalitete i relevantnost programa. Naš treći partner, Institut za razvoj obrazovanja (IRO), velika je potpora jer je referentno mjesto za usluge obrazovnog savjetovanja u hrvatskoj akademskoj zajednici.

• **Koja ste područja obuhvatili istraživanjem?**

– U sklopu projekta provedena su ukupno četiri istraživanja: uzorak poslodavaca koji zapošljavaju pravnu struku, uzorak sadašnjih studenata pravnih fakulteta, uzorak bivših studenata pravnih fakulteta te istraživanje na šest odabranih najfrekventnijih zanimanja pravne struke prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja. Kompletno istraživanje provela je anketna kuća DEKRA zapošljavanje d.o.o. iz Zagreba, i to od studenoga 2015. do ožujka 2016.

• **Do kojih ste spoznaja došli u svakom istraživanju? Jesu li vas iznenadili rezultati?**

– Istraživanje je provedeno na uzorku od ukupno 305 poslodavaca, a cilj je bio saznati koliko su zadovoljni zaposlenicima koji su se obrazovali na pravnim fakultetima i što im nedostaje u obavljanju pravničke profesije. Većinom su obuhvaćeni poslodavci iz odvetništva,

zainteresiranih. Od listopada će se popis hrvatskih gradova u kojima se uči kineski pridružiti Pula i Zadar.

– Polaznici tečajeva kineskoga jezika za odrasle mogli bi se okvirno podijeliti u dvije skupine: studenti čine oko 50 posto, a drugu polovinu zaposleni. Među njima je oko 10 posto poslovnih ljudi. Pod tim terminom podrazumijevamo osobe koje u učenju kineskoga jezika imaju jasan poslovni cilj koji je povezan ili s trenutnim radnim mjestom ili s budućim poslovnim planovima. Treba napomenuti i da većina studenata i mladih zaposlenih osoba u učenju kineskoga jezika vidi priliku u poslovnom svijetu – kaže Jelena Vrhovski, voditeljica Marketinga i odnosa s javnošću Konfucijeva instituta Sveučilišta u Zagrebu. Vrhovski ističe da su prosječnom polazniku potrebne četiri godine neprekidnog učenja toga složenog jezika za uspješnu poslovnu komunikaciju. Osim u Zagrebu, tečajevi kineskog jezika za građanstvo dostupni su i na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, Poslijediplomskom središtu Dubrovnik i u Klubu mladih Rijeka. Tečaj poslovnog kineskog jezika zasad se održava na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, isključivo za njihove studente. Poslovni kineski za građanstvo nudi se polaznicima u Institutu tek na stupnju B1. U ponudi je i individualna poduka kineskoga jezika, potpuno prilagođena potrebama korisnika, koja se plaća.

I u Arapskom centru nude različite tečajeve, a poslovni su namijenjeni tvrtkama koje žele kolektivno učiti arapski i omogućena im je poduka u njihovim uredima.

– Individualnu poduku sve više traže, pogotovo poslovni ljudi kojima je teško uskladiti radne obveze s terminima nastave. Tako da direk-

tori, menadžeri, diplomati i ljudi sličnih profesija izabiru individualnu nastavu prilagođenu svome vremenu i potrebama. Nudimo i individualnu poduku putem Skypa s obzirom na to da diljem Hrvatske postoji zanimanje za arapski jezik, ali nažalost, samo u Zagrebu postoji mogućnost njegovog učenja – kaže Alajbegović te ističe da je arapski drugi najteži svjetski jezik.

Usluge prevođenja U Arapskom centru moguće je učiti i turski, za koji ipak ne vlada toliko zanimanje kao za arapski zato što ga imaju i neke škole stranih jezika. No osim učenja arapskog, hrvatske poslodavce sve više zanimaju i usluge prevođenja.

– Hrvatske su se tvrtke posljednjih nekoliko godina okrenule arapskom tržištu koje još nije zasićeno i ima potrebe za manje-više svim hrvatskim proizvodima. Na visokome mjestu potrebu prijevoda imaju tvrtke čije djelatnosti obuhvaćaju drvnu i prehrambenu industriju, softverska rješenja i slično – kaže Alajbegović.

No engleski jezik i dalje je prvi izbor hrvatskim poslovnim ljudima, a osim njega tu su još njemački, francuski te sve više španjolski.

– Španjolski jezik, koji je u svijetu vrlo rasprostranjen, može se rabiti sve više jer otvara veliko potencijalno tržište poslovnih sugovornika. U Hrvatskoj je zbog turizma vrlo važan i talijanski te sve više ruski – ističe Prka Đurašić, prema čijem su iskustvu hrvatske tvrtke do 2007. izdvajale znatna sredstva za učenje stranih jezika. No gospodarska kriza stanjila je taj fond pa sad velik broj zaposlenika sam plaća jezično obrazovanje. Zbog toga poslovnjaci tečajeve polaze najviše godinu, a potrebno je od tri do pet godina da bi se jezik doista naučio, a zatim i konverzacijom održavati naučeno. ●

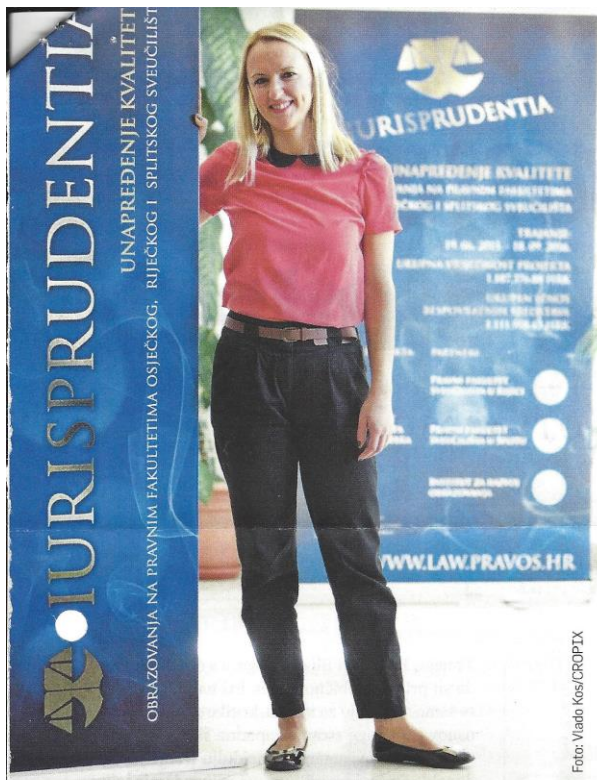

Foto: Vlado Kos/CROPTX

Obrazovanje i karijere

njezino osiguravanje ponajprije moraju biti odgovornost i sastavni dio poslovanja pružatelja obrazovnih usluga.

• Pravnici su prilično cijenjena struka, osobito na fakultetima ili u pravosuđu. Očituje li se to na tržištu? Kako kotiraju?

– Pravna je struka cijenjena, to je točno. Ona svim pravnicima daje široku mogućnost zapošljavanja i samozapošljavanja, no tu moramo imati partnera i u Vladi koja će zakonima i politikama poticati veću fleksibilnost. Prema Anketi poslodavaca 2015. koju je proveo Hrvatski zavod za zapošljavanje, zanimanje pravnik na visokom je osmome mjestu najpotrebnijih. Naše je istraživanje potvrdilo da su studenti mahom zaposleni u odvjetničkim uredima u kojima je više od 80 posto njih odradilo pripravnički staž, a pravosudni ispit položilo je njih više od 40 posto.

• Kako se zapošljavaju? Koji spol dominira u kojim zanimanjima? U kojim su pravnim zanimanjima najviše plaće, a u kojima najniže?

– Prema nekim prijašnjim istraživanjima kojima smo se koristili u radu, pravna je struka postala djelatnost u kojoj brojčano dominiraju žene, ima ih oko 70 posto. Većinom je to izraženo u sudovima i jedinicama lokalne samouprave te u javnom bilježništvu, a znatan je dio muškaraca među zaposlenicima odvjetničkih ureda i Državnog odvjetništva. Unatoč očitom trendu feminizacije pravne profesije statistika jasno pokazuje na postojanje fenomena takozvanoga staklenog stropa koji se očituje u tome da udio žena na čelnim pozicijama pravnih fakulteta, u sudovima višeg ranga, na najvišim položajima u odvjetničkoj profesiji te na visokim korporativnim položajima ne odgovara njihovu udjelu u tim segmentima pravne struke. Kad je riječ o plaći, jasno je da su one veće za pravnike zaposlene u realnom sektoru.

• Koliko su poslodavci zadovoljni zaposlenicima, njihovim stručnim kompetencijama? U kojem segmentu najviše, u kojemu najmanje?

– Poslodavci su najveće zadovoljstvo izrazili razvijenošću kompetencija pisanja izvještaja, bilješki i drugih dokumenata, za što su dali prosječnu ocjenu 4,17, te kritičkog razmatranja tuđih i vlastitih ideja, za što je prosječna ocjena 3,99. Najmanji je stupanj zadovoljstva u kompetencijama povezanim s praktičnim pravnim iskustvom i iskustvom u međunarodnim pravnim propisima. Upravo u nalazima bivših studenata dolazimo do jednakih rezultata samoprocjene, pri čemu naglašavaju da je najveći nerazmjer između onoga što im treba u sadašnjem poslu i onoga što im je pružio fakultet vidljiv u uspješnu pregovaranju.

• Gdje diplomirani pravnici najviše žele raditi nakon fakulteta?

– Zanimljiv je podatak da se najviše studenata sveučilišnih studija, njih 54 posto, u budućnosti vidi u privatnom sektoru, slijedi državna uprava s 30,5 posto, a samo pet posto vidi se u nekoj od neprofitnih organizacija.

• Čime su studenti na fakultetu najzadovoljniji, a što bi promijenili?

– Najzadovoljniji su opremljenošću svojih fakulteta i kvalitetnim odnosom između nastavnika i studenata. Studenti žele više prakse tijekom studija, terenske nastave, više istaknutih pravnih stručnjaka. Valja spomenuti kako pravni fakulteti ulažu znatne napore u intenziviranje suradnje na lokalnim razinama, poput odvjetničke komore, strukovne udruge, lokalnih institucija. Konkretno, Pravni fakultet Osijek ima Pravno-ekonomsku kliniku u sklopu koje studenti i poslodavci zajedno rade na konkretnim slučajevima iz prakse. Također smatraju potrebnim ranije usmjeravanje, svojevrstu supspecijalizaciju, na nižim godinama studija. ●

26,9 posto, ali podjednako su bili zastupljeni poslodavci iz privatnog i javnog sektora. Zanimljiv je podatak da većina, njih 84 posto, smatra da praksa nije odgovarajuće zastupljena u studijskim programima, ali na pitanje jesu li spremni prihvatiti studente na praksu dulju od četiri tjedna u svojoj organizaciji potvrdno je odgovorilo samo malo više od trećine poslodavaca, točnije 38 posto. U uzorku bivših studenata bilo je 300 završenih studenata kako bi se utvrdile kompetencije potrebne za rad u pravnoj struci koje se razvijaju tijekom studija. Prosječna dob bila je 33 godine, pri čemu je njih 82% trenutačno zaposleno, od kojih 49,4 posto kao pravnici u odvjetništvu. Bivši studenti nezadovoljstvo su iskazali suradnjom sa stručnjacima izvan fakulteta, ali i uključenošću studenata u znanstvenoistraživački rad. U uzorku trenutačnih studenata bilo je 1232 studenata pravnih fakulteta kako bi se ispitalo zadovoljstvo različitim aspektima studiranja. Prosječna dob ispitanih studenata bila je 23 godine. Većinom je bila riječ o redovitim studentima, njih 65 posto. Najvećom kvalitetom svojih fakulteta smatraju odnos profesora i asistenata prema studentima, a najvećim nedostatkom neusklađenost studijskih programa s potrebama na tržištu rada. Posljednje istraživanje provodilo se prema metodologiji HZZ-a i MRMS-a i temeljilo na odabranih šest najfrekventnijih zanimanja u kojima rade pravnici. U sklopu projekta odabrana su zanimanja: odvjetnik, javni bilježnik, sudac općinskog suda, direktor/ica pravnih, kadrovskih i općih poslova, službenih u javnoj upravi i poreznik.

• Mogu li fakultet i profesori utjecati na promjenu načina predavanja tako da rezultate do kojih ste došli primijenite u svom poslu?

– Svi nastavnici svake godine intenzivno rade na inoviranju svojih kolegija u skladu sa novih zahtjevima, novim regulativama, tj. prilagođavaju obrazovne sadržaje stjecanju pojedine kvalifikacije, nastavku obrazovanja ili izlasku na tržište rada. Svi smo mi svjesni da kvaliteta i